



Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15 v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

Prijave po novem invalidskem zakonu.

Vsak, ki pride v poštev po sedanjem novem invalidskem zakonu z dne 4. julija 1929 za nadaljnjo zaščito, se mora po odredbah tega zakona prijaviti najkasneje do 30. novembra 1929.

Kasneje vložene prijave se ne bodo več vpoštevale.

Tovariši in tovarišice, pazite na prijave, da ne boste zgubili pravic.

Leta 1925, ko se je bilo treba prijavljati po prejšnjem invalidskem zakonu, so nekateri kljub ponovnim opozorilom (poslali smo celo tiskane pozive na dom) zamudili, potem pa so iskali posredovanja pri organizaciji. Že danes izjavljamo, da se ne bo dalo po preteku termina ničesar več storiti.

Pazite pa natančno na vsa navodila, ki jih hočemo v sledečem navesti.

Način prijave:

Clen 104. inv. zakona predpisuje:

Osebe, katere smatrajo, da imajo pravico na prejemanje invalidnine in denarne podpore tudi po 1. oktobru 1929, so se dolžne takoj po stopanju tega zakona v veljavo, pisмено prijaviti sodišču, katero jim je izdalo rešitev o zadobljeni pravici po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925 ter da jim izda isto sodišče izkaznico ali uverjenje, da izpolnjujejo pogoje za prejemanje invalidnine in denarne podpore po predpisih tega zakona.

Občinske oblasti bodo to javno razglasile v svojih občinah in posebno opozorile na rok, do katerega se imajo najkasneje vložiti prijave in na posledice ako se ne vložijo, z ozirom na § 108. tega zakona.

Ker je novi invalidski zakon že v veljavi, se prijave vlagajo takoj. Kdor ne bo vložil prijave do 30. novembra 1929, ne bo prišel potem več v poštev za zaščito.

Prijavo je treba napraviti s pisмено vlogo na pristojno okrajno sodišče, to je na tisto sodišče, ki je izdalo prijavljencu sedanj sklep in hrani njegov spis.

Ker pravi zakon, da se je treba prijaviti pisмено, je vprašanje, ako bo okrajno sodišče sprejelo ustmeno prijavo na uradni zapisnik? Najbrž bodo posamezna sodišča to storila za take, ki jim je nemogoče spisati prijave.

Članstvo našega udruženja naj vloga prijave preko krajevnih organizacij, ki bodo o vsem informirane.

Dokumenti za prijave.

K prijavam so predpisani posebni dokumenti in sicer za invalide, družine in starše za vsako skupino posebej. Zato naj vsak dobro pazi, da bo takoj preskrbel zahtevane listine. Nobena listina, ki se zahteva, naj pri prijavi ne manjka. Po zakonu se zahteva pri prijavi:

za invalide:

1. Invalidski list-uverjenje (nadpregledni list) v overovljenem prepisu, v katerem je označena diagnoza in procenti nesposobnosti.

2. Spričevalo državnega ali samoupravnega zdravnika, pristojnega za dotični kraj, iz katerega je prosilec, da se stanje njegove invalidnosti napram invalidskemu listu-uverjenju ni zboljšalo. Ako se je zboljšalo, potem je treba točno opisati v čem obstoji zboljšanje.

Zdravnik mora v spričevalu označiti, da se je prepričal o identičnosti pregledanega. Aktivni ter upokojeni oficirji prinesejo spričevalo vojaškega zdravnika iz kraja, kjer prebivajo in sicer od dotičnega, katerega odredi vojaška oblast.

3. Potrdilo pristojnih državnih, odnosno samoupravnih oblasti:

a) o imovinskem stanju po točki d) § 57. tega zakona;

b) da žive še vsi člani družine, za katere prejema dodatke po invalidskem zakonu od leta 1925;

c) da ni kaznovan po odredbah točke 1) pod v) § 5. tega zakona in

d) da ne obstoja niti eden od slučajev iz § 42. tega zakona. Dalje da ne obstoji slučaj iz točk 7 in 9 istega paragrafa. Ako je bil aktivni ali rezervni oficir mora imeti o tem uverjenje ministrstva vojske in mornarice (eventuelne častniške prestopke).

Da bo vsakemu bolj jasno, kakšne so vse te listine in kako jih dobiti, hočemo nekaj pojasniti.

Nadpregledni list je treba prepisati in prepis pri sodišču overoviti. Nekateri pa nadpreglednih listov sploh nimajo, ker so jim bili odvzeti pri raznih prijavah.

Na vsak način jih bo treba dobiti. Kako? Ako je nadpregledni list odvzelo sodišče, ga mora imeti v aktu. Prepise dotičnih nadpreglednih listov bodo napravila v takih slučajih sodišča, a vendar je treba za nje zaprositi. Ako pa je kdo na drug način zgubil nadpregledni list, mora zaprositi dotično komando vojnega okruža, pri kateri je bil pregledan za duplikat. Šele potem, ko ima nadpregledni list, naj gre invalid k zdravniku, ker mora list nesti seboj. Državni ali samoupravni zdravnik mora vsakega pregledati in mu izdati spričevalo. Invalid nima pri tem za paziti na drugo, kot da se osebno zglaši pri zdravniku. Kakšen je državni ali samoupravni zdravnik? Državni zdravnik je dotični, ki je od države nastavljen kot uradni zdravnik ali kakor jih imenujejo sreske ali okrajne zdravnike. Pri vsakem sreskem poglavarstvu je nastavljen tak zdravnik. Tudi v državnih bolnicah in zdraviliščih imamo državne zdravnike.

Samoupravni zdravnik pa je oni, ki je nastavljen od pokrajinskih oblasti (oblastne skupščine) ali takih ustanov, ki so pod državnim nadzorstvom (uradi za zavarovanje delavcev).

Treba je iti k državnemu ali samoupravnemu zdravniku iz dotičnega kraja, kjer invalid stanuje ali pristojnemu za dotični okoliš ali okraj. Ne sme pa se iti v drugo mesto ali drug okraj na primer iz Ljubljane v Maribor.

Gotovo bo v posameznih krajih razglašeno, kateri zdravniki pregledujejo invalide.

O načinu in predpisih imajo zdravniki itak odredbe, zato ni treba invalidom na to paziti. Ako bi se ne hoteli odzvati za pregled in izdajo spričeval, odgovarjajo po odredbah invalidskega zakona. Zdravniki imajo dolžnost, da se prepričajo o identičnosti vsakega invalida. Zato bodo zahtevali, da se vsak izkaže z dokumentom. Treba je torej imeti pri sebi sodni sklep v svrhu izkazila.

Neobhodno potrebno pa je, da prinese vsak invalid zdravniku nadpregledni list-uverjenje ali začasno objavo. Brez nadpreglednega lista na katerem je zapisana diagnoza poškodbe, ne more zdravnik ničesar napraviti, ker mora konstatirati ali je dotična poškodba nespremenjena, boljša ali slabša?

Nadalje je treba preskrbeti še sledeče dokumente:

Pri davčni upravi potrdilo ali plačuje in koliko plačuje neposrednih davkov?

Clen 57. inv. zakona predpisuje uverjenje o njegovem imovinskem stanju in imovinskem stanju njegovega očeta, ako je z njim v skupnosti, odnosno zadruga, ako obstoji in sicer vse to v času onesposobljenosti in v času izdaje uverjenja. V naših krajih je uverjenje o imovinskem stanju na način popisovanja premoženja nemogoče in bo moralo gotovo zadostovati potrdilo o davkih.

Pač pa bi morale davkarje potrditi koliko davka je plačeval invalid v času, ko je bil ranjen in koliko ga plačuje sedaj? Tudi bi morale pri onih invalidih, kateri žive še pri starših, potrditi koliko plačujejo starši davka in koliko so ga plačevali za časa invalidovega onesposobljenosti. Ne pride pa v poštev pri nas zadržni davek ali zadržno premoženje, ker zadruga ne obstojajo.

Nadejamo se, da bo invalidsko sodišče izdalo navodila davčnim upravam glede teh potrdil.

Pri župnišču je treba dobiti družinsko polo. Te pole pa ni treba prilagati vsem invalidom. Priložiti jo morajo le oni oženjeni ali vdovci, ki imajo nad 50% nesposobnosti ter so do sedaj prejeli dodatke.

Samcem in onim izpod 50% ni treba prilagati družinskih pol. Samci eventuelno samo za nezakonske usvojene a pred onesposobljenjem rojene otroke. Pri občini (v samoupravnih mestih pa pri policijski direkciji ali ekspozituri) je treba dobiti npravstveno spričevalo, v katerem mora biti označeno, da dotični ni bil kaznovan, v nasprotnem slučaju pa morajo biti navedene vse kazni.

Občine ali magistrati morajo izdati tudi potrdilo, da prijavljenec biva stalno v naši državi.

Družinski člani:

Za nje predpisuje invalidski zakon sledeče dokumente:

1. potrdilo o imovinskem stanju po drugem odstavku točke d) § 57. zakona;

2. da se vdova ni omožila in kakšnega je vladanja;

3. da so živi vsi družinski člani, kateri uživajo invalidsko podporo;

4. da niso niti družinski člani, niti osebe, po katerih uživajo pravico na invalidnino, kaznovani po odredbah točke 1 v) § 5. tega zakona;

5. da ne obstoja niti en slučaj iz § 42. tega zakona. Za slučaj iz točk 7 in 9 tega paragrafa se predloži uverjenje ministrstva vojske in mornarice, ako je bil pokojni aktivni ali rezervni oficir v ostavki odnosno razrešen službe rezervnega oficirja;

6. za otroke, ki jim je radi šolanja podaljšano izplačevanje po čl. 53. inv. zakona iz leta 1925, se predloži potrdilo šolske oblasti in

7. ali je kak otrok, ki uživa invalidnino, vstopil v kak zavod, to je vojaško ali civilno šolo, v kateri dobiva brezplačno in popolno vzdrževanje.

H gorenjemu pojasnjujemo:

Pri davkarji se dobi davčno potrdilo, pri občini ali policiji npravstveno spričevalo, ki naj bo skupno tudi za pokojnega, ako je bil kaznovan ali da ni bil in za vse v poštev prihajajoče družinske člane, in pri občini potrdilo, da stalno biva v naši državi, vse to enako kakor predlože invalidi.

Na rodbinski poli, ki se dobi pri župnišču, pa naj bo potrjeno za vdovo, da se ni omožila, občina pa mora izdati še posebej potrdilo, da vdova sama vzdržuje otroke, za katere prejema dodatke in navesti eventuelno otroke, ki se vzdržujejo v zavodih.

Starši padlih in umrlih.

Za njihove prijave predpisuje invalidski zakon sledeče dokumente:

1. o imovinskem stanju (kakor za ostale);

2. da padli, umrli ali pogrešani sin nima družine (žene ali dece), katera prejema invalidsko podporo;

3. da nimajo drugega polnoletnega sina;

4. o letih starosti;

5. ako imajo izpod 60 let, spričevalo državnega ali samoupravnega zdravnika pristojnega za dotični kraj, da se stanje njihove nesposobnosti za delo ni zboljšalo;

6. da se po izgubi, pogrešanja ali smrti sina, od katerega zahtevajo pomoč, niso oženili oziroma matere omožile;

7. da niso bili oni ali njihov pokojni sin, po katerem hočejo pomoč, kaznovani po odredbah točke 1 v) § 5. tega zakona in

8. da ne obstoji niti eden od slučajev iz § 42. tega zakona.

K temu pojasnjujemo:

Pri davčni upravi se dobi davčno potrdilo (kakor za invalide ali družinske člane) pri državnem ali samoupravnem zdravniku pa se je treba osebno zglašiti radi zdravniškega spričevala in sicer to samo oni starši, ki so mlajši od 60 let. Starejši sploh ne potrebujejo tega spričevala. Od občine ali policijske oblasti dobe npravstveno spričevalo, da niso kaznovani ali z navedbami kazni. Poleg tega se mora npravstveno spričevalo glasiti tudi na pok. sina, da ni bil ali ako je bil on kaznovan in kako.

Rodbinsko polo je treba dobiti pri župniji in sicer naj bo napravljena tako, da bodo razvidni rojstni in stanovski podatki obeh v poštev prihajajočih starišev in njihovih družinskih članov in posebej še razvidno, da pokojni sin nima svoje družine (žene ali dece).

Občina naj izda potrdilo, v katerem lahko potrdi tudi prednavedeno o družinskih razmerah (članih), kakor zahtevajo prednavedene točke 2., 3., 6., in da starša stalno biva v naši državi.

S tem smo pojasnili precej natanko kakšne naj bodo prijave in katere listine so za nje potrebne. Vsak naj skrbi, da bo dobil vse listine skupaj, čim točneje in čimprej.

Opozorjamo na to, da morajo vsa oblastva in

uradni zdravniki izdajati vse potrebne listine in vršiti preglede, ki se zahtevajo po invalidskem zakonu, brezplačno in brez vsakih taks.

Pismene prijave na podlagi prinesenih dokumentov bodo za članstvo našega združenja delali Krajevni odbori. Vsak pa se mora za zbiranje potrebnih dokumentov brigati sam.

V kolikor se bo potom prakse in poznejših pojasnil pokazalo drugače ali kak drug način pri dokumentih in prijavi, bomo pojasnili v našem listu. Najbrže bomo mogli dobiti še kake formularje, ali jih bo Udruženje svojim članom založilo.

Kdo ne pride v poštev?

Mnogo je takih, ki sploh ne morejo presoditi ali pridejo še v poštev za prijave k zaščiti ali ne. Pri pristojnem okrajnem sodišču ali pri naši organizaciji bodo itak dobili pojasnilo ali pridejo v poštev ali ne, vendar pa po določilih zakona ni treba vlagati prijav, ker ne bodo več prejeli invalidnine:

1. vsem 20 % invalidom;
2. vsem civilnim vojnim invalidom ter svojcem po njih (interniranci, vojaški delavci, civilne osebe);
3. vsem vojaškim invalidom iz mirne dobe ter svojcem po njih;
4. vsem vojnim invalidom ter svojcem po njih, ako so priznani zaradi bolezni in ako so bili spoznani za invalide po 1. oktobru 1915. leta, bodisi za prejšnje ali poznejše bolezni. Tedaj vsi taki invalidi, ki niso poškodovani ali ranjeni na telesu, pač pa samo bolni, brez izjeme koliko imajo procentov;
5. bratom ali sestram padlih in umrlih.

Dalje so izključeni še invalidi in svojci z različnimi kaznimi. Ker pa vendar po prejšnjih sklepih nekatere kazni niso bile izrečene za trajno, temveč le za neko dobo, nismo na jasnem, ako sedanjí inv. zakon take vseeno popolnoma izključuje? Informirajo naj se pri sodiščih.

Končna pojasnila.

Nejasno se nam zdi glede invalidov bolnikov, ki so bili ranjeni in bolezen traja poleg neke telesne poškodbe. Tako imamo skozi pljuča prestreljene s tuberkulozo, na glavo udarjene z živčno boleznijo itd. Ker na telesu ni videti drugih posledic imajo konstatirano samo diagnozo bolezni. Prepričani smo, da so to čisto drugačne bolezni in pod drugimi okoliščinami kot je mišljeno v zakonu o boleznih zadobljenih v vojni, ker so zvezane s telesnimi poškodbami. Upamo, da se bo glede istih jemalo v obzir in jih priznavalo?

Vsi invalidi bolniki, ki po tem zakonu zgube pravico na invalidnino, pa ostanejo še v toliko zaščiteni, da imajo pravico zdravljenja. Kakšna bodo njihova izkazila, se bo šele pokazalo oziroma odločilo. Mogoče sedanjí sodni sklepi?

Po določilih invalidskega zakona pa ne spadajo k enakim pravicom oni reducirani 20 % invalidi, ako rabijo ortopedične pripomočke, ker pravi invalidski zakon, da obdrže pravico zdravljenja invalidi-bolniki po določilih § 16 do 20, ne omenja pa § 13 do 15, ki govore o ortopediranju. Kako se bodo vsi prijavljenci nadalje prevajali na nov zakon, bomo pojasnili v bodoči naši številki. Kolikor posnemamo, bodo okrajna sodišča izdala le potrdila o prijavah za nadaljno prejetje po starem. Okrajna sodišča sploh ne bodo več vodila invalidskih poslov, temveč bodo odstopila akte s prijavami novoustanovljenemu invalidskemu sodišču pri štabu divizije. Od tam bodo odstopili akte vojnim okrogom, da nadpregledne komisije ugotove, primerjajoč invalidske nadpregledne liste in sedanjí zdravniška spričevala, procenite po novi naredbi za oceno invalidnosti, ki je izdana skupno z novim invalidskim zakonom. Na to bodo invalidi, ker ne bodo osebno navzoči pri teh pregledih, dobili nova uverjenja na dom. Imeli bodo pravico pritožb v 15 dneh.

Po izvršenih pregledih bo invalidsko sodišče šele prevajalo.

Razni podatki.

Z ozirom na nov invalidski zakon bo odslej vedno dosti za pojasnjevanje, ker je mnogo spremenjenega in članstvo ne more takoj zapopasti.

K Udruženju prihaja mnogo invalidov z vprašanji kaj bo z njimi, ker po novem zakonu odpadejo? Invalidski zakon jih je črtal, torej se ne bo dalo ničesar storiti.

Po večini dokazujejo, da je njihova poškodba večja in žele priti k novemu nadpregledu. To pa jim ne bo mogoče, dasi nekateri vlagajo prošnje.

Nadpreglede predlagajo sodišča na podlagi vlog z zdravniškimi spričevali, da se je poškodba v resnici poslabšala.

Vendar pa z ozirom na določbe sedanjega novega invalidskega zakona takih prošenj ne bodo mogla vpoštevati iz razloga:

1. ker je invalidski zakon brez vsakih možnosti konstatacij pregledov ali prizivov s 1. oktobrom t. l. vse 20 % invalide črtal;

2. ker daje nov invalidski zakon pravico do pregleda sploh samo invalidom od 60 % do 100 %. Lažji invalidi sploh nimajo pravice do ponovnega pregleda.

Vprašanje je, kako bo s prevedbo invalidov, ki imajo 30 % in naprej? Mogoče je, da še marsikateri izmed teh odleti. Že v naših pojasnilih radi prijav, ki jih objavljamo v tej številki smo omenili, da bodo nadpregledne komisije priznavale na podlagi nadpreglednih listov in predloženih zdravniških spričeval procentov po novi odredbi. Invalidov ne bodo osebno klicale, pač pa primerjale diagnoze in njihovo stanje iz aktov. Ako poškodba ne bi so-

glašala z ocenitvijo po novi naredbi za oceno nesposobnosti, potem bodo dotičnemu procentu reducirali. Za to ima invalidski zakon tako natančne predpise za uradne zdravnike, da bodo stanje poškodb natančno konstatirali.

Reducirani so tudi brez nadaljnega vsi invalidi-bolniki (z notranjimi boleznimi) ako so priznani za invalide po 1. oktobru 1915. Nekateri sprašujejo, ako ni to pomota, namreč, da bi morala stati letnica 1925 in ne 1915, ker je vendar trajala po letu 1915 še tri leta vojna? — Invalidski zakon pa pove določno, da velja rok do 1. oktobra 1915. Zakaj je baš ta rok, ne moremo vedeti, vendar pa s tem skoro vsi invalidi-bolniki zgube invalidnino in druge pravice, obdrže pa še pravico do brezplačnega zdravljenja za vojne bolezni. Pripomnimo, da velja to za invalide z boleznimi ne glede na višino procentov nesposobnosti, zato je tudi vsak ponovni pregled za nje brez pomena.

Invalidnina (invalidska pokojnina) teče še vsem kot do sedaj do 30. septembra t. l. S 1. oktobrom se ustavi vsem reduciranim, katere smo itak že navedli. Nadalje pa se izplačuje še po starem le onim, ki bodo prinesli potrdila o prijavah, katere jim bodo izdajala sodišča. Prijave pri sodiščih bodo pa sprejete seveda le od tistih, ki pridejo po novem invalidskem zakonu še v poštev (od onih, ki jih zakon reducira, ne).

Važno je to, da po novem invalidskem zakonu ne dobijo nikake invalidnine več oni invalidi, ki niso siromašni. Do sedaj so nesiromašni prejeli polovico invalidnine, po 1. oktobru t. l. pa ne prejema ničesar več. Seveda vse druge pravice po zakonu pa imajo, zato se morajo kljub temu prijaviti za prevedbo in predložiti vse potrebne listine. Ravno tako se bodo morali prijaviti k prevedbi vsi aktivni državni uslužbenci, čeprav jim invalidnina ne pripada, dokler so aktivni.

Nova invalidnina pa začne teči šele s 1. januarjem 1930.

Začela se bo posameznikom izplačevati šele po izvršenih prevedbah, katere bo izvršilo novoustanovljeno sodišče pri štabni diviziji.

To sodišče bo začelo delovati po svoji ustanovitvi s 15. avgustom t. l. in takoj prevajati. V kolikor ne bodo prevedbe z novim letom gotove, bodo dotični dobili potem razlike za nazaj med staro in novo invalidnino počenši s 1. januarjem 1930.

Siromašnost se do nadaljnjega računa še vedno po stari meri davčnega cenzusa t. j. 20 Din neposrednega davka. Šele ko se bo začel izvajati nov zakon o neposrednih davkih, ki je sicer že izšel, potem bo pričel veljati novi davčni cenzus, ki ga sedanjí invalidski zakon določa s 120 Din neposrednega davka. Gotovo se bodo davki drugače regulirali. Že pri sedanjem starem cenzusu, kakor bo tudi pri bodočem novem, se glede dninarjev s tedenskimi in mesečnimi plačami smatra siromašnost kakor je sedaj predpisano.

Važno je tudi to po novem zakonu, da upravi-

LISTEK.

A. Koževnikov:

Jeromkina krog.

(Iz ruščine prevedel Iv. Vuk.)

(Nadaljevanje.)

Dobili so za očeta podporo 30 rubljev... Mati in Marinka sta shujšali. Obe sta hrepeneli po novem mestu in po novem življenju, po novi izbi v daljni Sibiriji in po veliki brezi pred okni. Ded se je silil in zopet lovil ribe.

Na Troicin* dan je vas zelenela. Na ograjah, v izbah je bila breza. Sredi vasi so okrog mlade, košate breze plesali kolo. Dekleta v novih oblekah, v svetlo barvastih trakovih. Marinka v stari, ponošeni. Prepevajoča s plačem, skrivajoča bolest. Starčki in starke so sedle pod crensamí na travničku. Jeromka je bil med njimi. Ni ga vleko k fantom — skrb ga ni pustila. Nato je prišel Avdej Sazontov s stolom. Sedel je in si božal siti trebuh. Zadovoljen je z življenjem, pridobiva denar od vojne, od tujega gorja. Oskrbuje armado z moko, mesom, valenki**, za drago ceno, a vse blago — najslabše kakovosti. Tudi sina so mu radi tega oprostili, pri očetu pustili. Davno že je sklenil Jeromka, da pojde k Sazontovu, a vse je odlašal. Strah ga je. Pomika se fant k bogatinu. Danes se mora na vsak način pogovoriti z njim. Prihodnje dni odpotujejo izseljenci. Ne iti z njimi — pogine.

— Avdej Ivanič.

Jeromka govori tiho, nesmelo.

— Čegav si, kaj bi rad?

Ni strog Sazontov; po lasih ga je pobožal.

— Tvojega Lisanka gonim.

— A, semenčka hočeš, kaj?

— Ne... pogovoriti se hočem o resni stvari.

— O resni stvari... Zakaj pa ne. Hajdi v sobo.

Jeromka gre s svojim gospodarjem. Šepe-

tajo starci med seboj, majajo z glavami: smeli dečko. K samemu kulaku — trgovcu je šel.

— Avdej Ivanič, kupi naše stvari. V Sibirijo bi šli — prosi Jeromka.

— Glej no, to ni tvoj posel, nego dedov, materin.

— Mama soglasna. Pokličem jo... Če treba, bom gonil Lisanka če tudi še celo leto, ali pa še daljše. Samo daj denar...

— Glej no... Bogme, mala je tvoja vrednost.

— Poldrugi stotak je potreben. Trideset imam.

Dolgo je premišljal trgovec.

— No, dobro. Do poldruga stotaka doplačam. Vzamem izbo in vse drugo, a ti k meni za delavca na tri leta. Mati bo soglasna?

— Ne vem... — Rad je Jeromka, da družina odide na novo mesto in strašno mu je ostati tri leta kot delavec pri Sazontovu. — Povem, da ostanem za eno leto...

— Ogoljufaj jo? No, kakor hočeš, a meni boš delal tri leta in konec.

Izjecljal je Jeromka, da je tri leta pač zelo dolgo. Leto stane petdeset rubljev, a tu je še izba in vse drugo.

— Vidim, da si preračunljiv. Poišči si drugega, če nisi z mano zadovoljen. Pomisli: sedaj ješ svoje. A odide mati, boš jedel pri meni. Potem ti dam ves denar takoj za tri leta. A če umreš, recimo, čez mesec — vidiš, da riskiram. Radi tvojega siromaštva se žrtvujem tako. Soglasen? Pokličí mater.

Pozno zvečer sta odšla mati in Jeromka od Sazontova. Pod pazduho matere je ležal stotak in dve rdeči*. Jeromka je poklical Marinko in ji obrazložil. Zbežala je v kolo, da se poslovi.

— Srečno, dekleta, grem v Sibirijo. Danes plešem zadnjič.

Oklenile so se dekleta Marinke in se spre-

* Prosto ljudstvo je bankovce imenovalo po barvi. Tako je 10 rubljev v bankovcu, ki so bili rdečkasti, imeli kratko ime: krasenka = rdeča, kakor pri nas 10 Din praviš: kovač.

hajale do zore po širokih travnikih polnih rumenih cvetic, posedale ob reki v megli. Vso noč so se smejale in poživljavale, skušajoč posnemati harmonike... Mati ni spala. Slišala je pesmi, veselje, Marinkine sprehode — žalovala je, da mora Jeromka ostati pri tujih ljudeh... Jeromka ni spala. Zakopal se je v debelo sukno in jokal ker bo moral tri leta goniti Lisanka, ne poznati oddiha in živeti osamljen.

Zato je Avdej Sazontov zaspał krepko in srečen. Naredil je danes koristno delo. Jeromkina izba in vse, je vredno okrog sto rubljev. Pri tem pa k temu še poganjača za tri leta...

Poletni dan je obsul zemljo s svetlobo, podobno zrelemu ovsu.

Izseljenci so iz vasi odšli na cesto in se ustavili.

— Zbogom, sosedi, poslovimo se — je rekel Košelov, vodja gruči.

Zaplakali so odhajajoči nad zemljo, katero so morali ostaviti, nad cestami, po katerih so hodili. Poklonili so se na vse štiri strani sveta, vsem ostalim vaščanom.

Stisnil se je Jeromka k materi. Ne pusti je... Morali so ju razdvojiti.

Zganili so se vozovi. Mati je kričala:

— Jeromek, služi vestno. Očetu piši, na nas ne pozabi. Leto mine hitro... Ne plakaj...

Odpeljali so se vozovi v nižino. Vidni so samo travniki in konjska ušesa.

Vozovi škripljejo kakor žerjavi ko lete v daljne kraje; vabijo. Ni vzdržal Jeromka. Zbežal je, da dohiti izseljence. Ali zgrabili so ga in siloma odpeljali v vas in mu prigovarjali.

— Ne jokaj fant. Leto zbeži, da ne veš kako...

— Tri, veste, tri... Ogoljufal sem mamoo... tri — šepče, a solze lijejo kakor potok...

Prišel je Jeromka v stiskalnico olja k Lisanki. Objel je konja za vrat in govoril:

— Samo tebe imam, Lisaneček, prijatelj. Tri leta...

Umen konj je mahal z ušesi v zadregi in s sožaljem, da ne more pomagati in ne tolažiti dečka. Prestopal je z grmadnimi, mogočnimi kopiti... (Dalje prih.)

* Troicin dan = Binkošti.

** Valenki = klobučnasti čevlji.

čeneč zgubi vse pravice ako sam ne prijavi spremembo glede svojega premoženja ali davka, t. j. glede siromašnosti. Na to morajo naši tovariši in tovarišice zelo paziti. Na primer prestopi kdo v službo kupi zemljišče, dobi trgovino, obrt itd. Sicer so po zakonu na to dolžnost pozvane občine in vse druge oblasti, da takoj prijavijo ali vendar se zna prezreti in veže dolžnost tudi posameznike. V bodoče bodo morale voditi občine natančno statistiko vseh svojih invalidov in drugih družinskih članov. Novi invalidski zakon zahteva tudi ponovne dokaze od onih invalidov, katerim so bile pravice priznane po prejšnjem zakonu samo na podlagi izpovedbe prič.

Sodišče bo zahtevalo od vseh dotičnih invalidov ponovno pismene dokumente in podatke v smislu čl. 47 novega inv. zakona.

Ti podatki so sledeči:

1. rojstni podatki, kraj bivanja, kdaj je vstopil v kader, na koliki rok, kdaj ga je odslužil in pri kateri edinici;

2. v kateri edinici in kakem položaju je služil kot obveznik za časa vojne in kateri so mu bili predpostavljeni starešine. Ako je služil pri raznih edinicah, navesti vse in čas;

3. kdaj (dan, mesec, leto), v kateri borbi je zadobil rano, poškodbo in na katerem kraju (položaju);

4. v kateri sanitetski ustanovi mu je bila dana prva pomoč, v kateri bolnici se je zdravil, v katerem kraju, od katerega do katerega dne? Ako je bil v večih bolnicah, navesti vse, in katera je bila zadnja in kdaj je bil odpuščen (dan, mesec in leto);

5. ali je bil po odpustu iz bolnice poslan h komandi ali na dopust (bolovanje) in na koliko časa in

6. kdaj (dan, mesec in leto) je bil odpuščen odnosno razrešen službe v vojski ali mornarici med ali po končani vojni? Za vse to je treba predložiti kolikor ima pismenih dokumentov.

Na podlagi dobljenih dokumentov se bo sodišče prepričalo preko komandantov vojnih okrogov iz matičnih listov in arhivov bivših vojnih okrožij v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu o istinitosti. Za one, ki se bo kljub temu potom vojnih okrogov utrdilo, da ni podatkov in dokumentov, se bo pustilo dokazno sredstvo potom prič.

Ako pa se podatki ne bodo zlagali s prejšnjimi izkazili, se bodo predmeti naknadno razsojali in sprejele odločbe o nadaljni pravici na pomoč ali ukinitvi prava.

S tem smo podali nekaj važnih pojasnil iz novega invalidskega zakona. V bodoče se bo pri izvajanju našega vprašanja gotovo odprlo še veliko vprašanj, ki jih bomo na ta način pojasnjevali svojim čitateljem.

Statistični podatki o invalidih.

Sedaj ob uvedbi novega invalidskega zakona, po katerem bo zmanjšano število invalidov, je izdalo ministrstvo socialne politike zanimive statistične podatke:

Do sedaj je bilo invalidov po pokrajinah: v Srbiji 16.221, v Črni gori 1721, v Dalmaciji 2888, v Bosni in Hercegovini 6960, v Sloveniji 6421, v Hrvatski in Slavoniji 14.435, v Sremu 4671, skupno število 53.308. Po odstotkih nesposobnosti so se ti invalidi delili: nesposobnih za 20 % je bilo 13.608, 30 % 13.148, 40 % 6033, 50 % 5982, 60 % 5099, 70 % 3404, 80 % 2034, 90 % 284, 100 % 2337. Popolnih invalidov, to je takih, ki so navezani pri kretanju na tujo pomoč, je bilo 1379. 26.538 invalidov ima otroke, 26.770 pa jih je brez otrok.

Po redukciji, ki jo vsebuje novi invalidski zakon, bo odpadlo 13.608 invalidov z 20 % nesposobnosti in okrog 15.000 oseb, kojih bolezen ni posledica vojnih poškodb. Končno odpade še okrog 400 mirno-dobskih invalidov.

Veliko je število vojnih vdov in sirot. Po pokrajinah se statistično delijo takole: v Srbiji 72.399, v Črni gori 4655, v Dalmaciji 4299, v Bosni 6293, v Slavoniji 4308, v Hrvatski 14.626, v Vojvodini 1289, skupno število vojnih vdov znaša 107.869.

Naše gibanje.

Besedila novega invalidskega zakona radi preobširnosti ne bomo tiskali v našem listu pač pa bomo v kratkem izdali posebne knjižice po zmernih jako nizkih cenah. Poleg zakona je tudi naredba o novih ocenitvah poškodb ter pravilnik, zato je tekst preobširen za list. Počakali bomo še pravilnika, ki je že izdan in bo tudi v kratkem sestavljen. Upamo, da bo vsak naš član ali članica naročil knjižico in prosimo, da naj bi krajevni odbori že sedaj vprašali članstvo in nam o priliki sporočili potrebo.

Sprememba uradnih ur. — **Udruženje vojnih invalidov, Krajevni odbor v Mariboru** sporoča vsem svojim članom in članicam, da bo z ozirom na dogovor z Društvom stanovanjskih najemnikov, s katerim ima skupno pisarno v Mariboru, Rotovski trg št. 1 pritličje, v poslopu mestnega magistrata, od 1. avgusta t. l. naprej uradoval zopet vsako sredo, soboto in nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne, kakor je imel svoječasno uradne ure. — S to spremembo smo ustregli zlasti članom in članicam z dežele, ki prihajajo v mesto po svojih poslih.

Priznavanje šarž in let podoficirjev. Nekaterim je nejasno, po kakšnih šaržah bi mogli biti prevedeni na invalidski zakon? Podoficirska šarža se priznava od čina korporala naprej. Vendar pa daje sedanji novi invalidski zakon korporalom isto invalidnino kot navadnim vojakom. Šele podnaredniku priznava 10 %, naredniku pa 20 % višje. Podnaredniška šarža je mišljena za prejšnjega četovodjo, naredniška pa za narednika. Štabni naredniki, gažisti brez ranga, kadeti in praporščaki pa bi morali biti prevedeni v najnižje oficirske čine, zato naj naši tovariši pri sedanjih prijavah za to zaprosijo.

Glede računanja let v podoficirsko službo obstoji objašnjenje ministrstva vojske in mornarice Dj. Br. 239 od 3. I. 1926 in sicer za podoficirje bivše avstro-ogrske vojske. V zvezi naredbe Dj. Br. 30740 od 30. VII. 1925 (Služb. voj. list str. 1173) se imajo računati leta podoficirske službe od čina »korporala«. Ako je dotični dobil ta čin predno je minulo prvih 18 mesecev njegove kaderske službe, potem se računa zanj podoficirska služba po preteku 18 mesecev.

Članom ljubljanske podružnice! Po novem invalidskem zakonu se imajo vsi vojni invalidi (izvzemši oni, ki imajo pod 30 % delanezmožnosti),

vojne vdove in starši, ki so bili vzdrževani odnosno, ki so prejeli rodbinske invalidnine, prijaviti sodišču radi nadaljnjega prejemanja njihovih pristojbin. Z ozirom na zelo kratek rok za te prijave, naj se člani podvzajo, da si čimprej preskrbe listine, ki so označene v uvodnem članku in jih prineso v društveno pisarno, da bo izvršila prijave in razbremenila sodišče, ki bo z delom preobloženo. Opozorja pa se člane iz najbližje ljubljanske okolice in mesta, naj pridejo le v torkih, četrkih in petkih, oni iz oddaljenejših krajev pa v ponedeljkih, sredi in sobotah. Vsak naj prinese seboj vse listine, ki so potrebne za prijavo.

Krajevni odbor v Krškem javlja vsem svojim članom in članicam, da se uraduje ob delavnikih popoldne od 2. do pol 4. ure, ob nedeljah pa dopoldne v društvenem lokalu ali pri predsedniku na domu. Nikakor pa ne more predsednik sprejemati nobenih strank med svojimi delavnimi urami v uradu, kar naj članstvo upošteva in ne hodi tja. To naj velja posebno sedaj, ker je pričakovati dosti strank radi prijav. Za prijave naj si vsak preskrbi vse listine.

Dopis radi redukcije. Prijatelj iz Belokrajine nam piše: V zadnji številki smo čitali, da se vsem vojaškim invalidom, pa tudi drugim, n. pr. tuberkuloznim, ustavi invalidnina. S tem bomo zelo prizadeti siromašni težki in polni invalidi, ki nimamo nkekega premoženja, niti toliko ne, da bi imeli kam položiti glavo. Med njimi smo taki, ki ne moremo hoditi, še manj pa delati, ker nas muči zavrtna bolezen, povrh pa še živčni napadi. Kako bomo skrbeli za svoje življenje sedaj, ko se nam ustavi invalidnina? Predstavljajmo si, kako težko in obupno bo naše življenje? Nadejamo se, da se bo dalo za nas težke, polne in pretežke siromake vendar še kaj narediti. Morali smo se oglašiti in kličemo k temu vprašanju naše dobrotnike!

Tuberkulozni siromašni invalid.

Trafika se ustanovi v Sp. Gameljnah, občina Šmartno pod Šmarno goro. Osebe, zaščitenе po inv. zakonu, ki reflektirajo na to trafiko, naj se v svrhu informacij zgledajo v pisarni Kraj. odbora UVI v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica, soba 3.

Ljudsko samopomoč v Mariboru je otvorila zopet eno novo skupino za 20.000 Din po smrtnine. Za malo žrtvovanje, ki ga človek doprinese kot član ali članica, so preskrbljeni svojci po njegovi smrti za pogreb z lepim kapitalom. Zavarovalne svote so sedaj 2000 Din, 4000 Din, 10.000 Din in

20.000 Din. — Pristopajte k temu zavarovanju, ki ima ugodne, za vsakega lahko izvedljive pogoje. Obrnite se na tov. Stankota Tomca, tajnika Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Darovi. Dne 17. julija t. l. po kosilu na vrtu invalidskega doma v Ljubljani, so zbrani tovariši darovali za tiskovni sklad 78 Din, ki jih je zbral naš tov. Senšek Ivan, in jih nam izročil: Fideršek Anton, Maribor, Paušič Ivan, Ljubljana, Glinšek Ivan, Kamnik po 10 Din; Bezjak Alojz, Ptuj, Jauk Josip, Murska Sobota, Krajnc Ciril, Ljubljana, Valent Joško, Zagorje, Satler Zvonimir, Ljubljana, Neimenovani, Ljubljana po 5 Din; Gojznikar Štefan, Ljubljana 6 Din; Kolar Rok, Ljubljana in Sirk Matija, Ljubljana po 3 Din; Gerič Martin, Vel. Polana, Petkovič Anton, Vel. Polana in Sisur Karl, Kočevje po 2 Din, skupaj 78 Din. — Najlepša hvala vsem!

Sotrpini, vojni invalidi!

Tudi Vas vabimo na naš skupen sestanek na Brezjah, dne 11. avgusta. Vsaj en dan preživimo zopet skupaj in žarek sladke nade naj pade v našo dušo. Ko s stisnjenimi zobmi čitamo razne svetovnoznane knjige o vojni, zlasti francosko »Ogenj« in nemško »Im Westen nichts neues«, nam utriplje srce spet v nemi grozi, zlaščča se nas obup temnih dni iz let 1914—1918 in zato je treba takih bratskih srečnih dni, kot je spominski dan na Brezjah. Ogromna večina naših tovarišev je črpala in še črpa moč od zgoraj, zatorej 11. avgusta na Brezje! Polovično vožnjo imajo tudi vojne vdove, sirote — sploh vsi udeleženci in udeleženke. Revnejšim, ki se izkažejo z legitimacijo, bo Zvezni odbor dal izkaznico o udeležbi zbora zastonj!

Tovariši, na svidenje 11. avgusta na Brezjah!

Glavni odbor Z. S. V. v Ljubljani.

Trafike se nameravajo ustanoviti v Ljubljani na Dolenjski cesti, na Viču in sicer v Rožni dolini cesta XIX, v Hotiču pri Litiji ter v Ljubljani VII v Aleševčevi ulici. Osebe, ki so zaščitenе po invalidskem zakonu in reflektirajo na katero izmed teh trafik, naj se v svrhu informacij zgledajo v pisarni Krajevnega odbora UVI v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica, soba št. 3.

Trafike. Razrešena bo v najkrajšem času trafika pri Sv. Rozaliji, občina Okolica — Sv. Jurij ob juž. žel. Nadalje se nameravajo na novo ustanoviti sledeče trafike: v Novi vasi, občina Okolica-Sv. Jurij ob juž. žel., v Osredku, občina Kalobje, v Dolgi gori, občina Ponikva in v Št. Ilju, občina Damlje pri Celju. — Prosilci, zaščiteni po invalidskem zakonu, ki reflektirajo na podelitev ene ali druge izmed navedenih trafik, se vljudno vabijo, da se zgledajo v svrhu nadaljnjih informacij v pisarni Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Celju, najkasneje do 5. avgusta t. l.

Zadruga »Vzajemna pomoč« ne uraduje od 1. do 15. avgusta t. l. Le nujne slučaje sprejema predsednik in daje pojasnila vsak dan od 7. do 1/28. ure zvečer.

Smrt nas reducira.

Smrt kosi. Obilna je košnja bele žene — smrti med našimi vrstami v zadnjem času. — Zopet prinašamo tužno vest, da je v najlepši moški dobi v Debru pri Laškem dne 22. julija t. l. ob pol 7. uri zjutraj preminul naš tovariš Kuntar Adolf, 50 % vojni invalid, podporučnik v pokoju, član Krajevnega odbora U. V. I. v Celju.

Pokojni tovariš se je v svojih dijaških letih odločil za učiteljski poklic, od katerega ga je odtrgala svetovna vojna, ki mu je uničila vse — in ga postavila v vrste svojih žrtev. — V mesecu oktobru 1916 je bil na italijanski fronti pri Tolminu težko ranjen od šrapnela v glavo, ter vsled te poškodbe podvržen močnim epileptičnim napadom, kakor mnogo drugih naših tovarišev, katerih muke in trpljenje gledamo s težkim srcem dan na dan. V upanju in borbi za svoje zdravje si je prizadeval in poskušal vse, da se zboljša in zopet usposobi za svoj poklic. — Obiskal je razne zdravnike, ter iskal zdravila, a žal ni mogel najti leka proti tej kruti bolezni. Pred kratkim časom se je podvrigel v neki zagrebški bolnici operaciji radi odstranitve šrapnelskih drobcov v glavi. Operacija pa je bila za njegovo življenje usodna in ji je po dolgem in mučnem trpljenju podlegel. Trnjeva je pot žrtev svetovne vojne, ki jim jo je določila kruta usoda.

Pogreb pokojnega tovariša se je vršil dne 24. t. m. popoldan ob 5. uri na farno pokopališče v Laškem ob številni asistenci duhovščine, godbe dravske divizije in združenih pevskih društev »Hum« iz Laškega in »Oljke« iz Celja, dalje prijatelj in tovariš pokojnika, kakor tudi ostalega prebivalstva. — Ob odprtem grobu se je od pokojnega tovariša poslovil gosp. monsior Holcman iz Laškega, kateremu se za njegov krasni, v srce segajoč govor najiskrejeje zahvalujemo. Njegovim staršem, bratu in sestram bodi tem potom izrečeno naše iskreno sožalje. Tebi, dragi tovariš, naj bo pa lahka zemljica in spavaj v miru!

Se eden. V nedeljo, dne 14. julija t. l. je nenedoma preminul naš tovariš Plevnik Ivan, 30 % vojni invalid, rodom iz Celja. Pokojnik je bil splošno znan vsled svojega zdravega humorja in kot velik ljubitelj petja. Kot član pevskega društva

»Oljka« v Celju, se je udeležil neke slavnosti v Rogaški Slatini, kjer ga je dohitela nenadna smrt. Zapušča žalujočo soprogo, kateri bodi izrečeno naše iskreno sožalje. Ti, dragi tovariš, pa sladko spavaj v naši zemlji, katero si toliko ljubil in opeval v pesmih!

Smrtna kosa. V splošni javni bolnici v Ljubljani je umrl dne 18. junija t. l. naš tovariš Andrej Tofant, 40% vojni invalid, rodom iz Zavodne pri Celju. Pokojnik je bolehal zadnji čas na težki pljučni bolezni, radi katere je moral v najlepši moški dobi zapustiti to bomo življenje. — Zapušča ženo in hčerko, očeta in mater, katerim bodi tem potom izrečeno naše iskreno sožalje. Tebi, dragi tovariš, naj bo pa lahka domača zemlja!

Raznoterosti.

Še nekaj o načrtu za Panevropo.

Združene države Evrope ali Panevropo naj bi tvorilo 33 evropskih narodov oziroma 32 evropskih držav. — Panevropa bi merila 5,070.000 km² in štela 311,209.000 prebivalcev. Od teh bi pripadalo 119,700.000 Romanom, 102,700.000 Germanom, 53,100.000 Slovanom, 13,900.000 finskim narodom (Fincem, Madjarom) in 21,700.000 drugim manjšim narodom.

Poleg tega bi pripadale Panevropi tudi vse kolonije njenih članic: Francije, Belgije, Holandske, Portugalske, Italije in Španije. Te kolonije bi merile 21,427.000 km² in štela 133 milijonov 663.000 prebivalcev. Te kolonije so v Afriki, Aziji, Ameriki in Polineziji.

Izven Panevrope pa bi bile te evropske države: Velika Britanija s svojimi dominijoni in kolonijami, Sovjetska Rusija in Turčija, ki bi pripadala posebni skupini prednjeazijskih držav.

Razmerje sil bi bilo potemtakem to-le:

1. *Panevropa* s kolonijami 26,497.000 km² in 444 milijonov prebivalcev.
2. *Velikobritanski imperij* 40,244.000 km² in 465 milijonov prebivalcev.
3. *Amerika* (Združene države Sev. Amerike z latinsko Ameriko južno in srednjo) 29,852.420 km² in 211 milijonov prebivalcev.
4. *Sovjetska unija* 21,159.000 km² in 138 milijonov prebivalcev.
5. *Kitajska* 11,138.000 km² in 439 milijonov prebivalcev.
6. *Japonska* 680.000 km² in 83 milijonov prebivalcev.
7. *Prednja Azija* (obstoječa iz Turčije, Perzije, Afganistana in Arabije) 5,710.000 km² in 33 milijonov prebivalcev.
8. *Siam* 484.128 km² in 9 milijonov prebivalcev.
9. *Abesinija* 907.000 km² in 11 milijonov prebiv.

Namen Panevropi bi bil dviganje miru in evropskega gospodarstva. Mir bi priznala Panevropa s tem, ker bi postali z njeno ustanovitvijo nacionalni boji odveč. Z gospodarskim sodelovanjem vseh evropskih držav pa bi bilo doseženo, da bi tvorila vsa 300 milijonov broječa Evropa močan trg in bi se mogla evropska industrija in kmetijstvo dobro razvijati. Panevropa bi bilo eno carinsko ozemlje, kar bi povzročilo padec cen in zvišanje delavskih plač.

Panevropa ne bi hotela doseči zlitja narodov v eno celoto, kar se dogaja v Ameriki, temveč vsak narod naj bi ohranil svojo individualnost. Zato bi vse države Panevrope ohranile svojo suverenost in bi si svoje notranje življenje določevale same. Panevropa bi bila zato zveza držav.

Da bi združitve vseh evropskih držav pomenila za mir in napredek človeštva največjo pridobitev, je gotovo. Vprašanje pa je, če je uresničitev tako velike ideje tudi mogoča. — Mesto vsakega drugega odgovora, naj navedem tu samo nekatera imena uplivnih osebnosti, ki so se izrekle za Panevropo.

Tako so se izrekli za Panevropo: *Aristide Briand*, dr. *Beneš*, grof *Bernstorff*, *Leon Blum*, senator *Borah*, *Josip Caillaux*, lord *Robert Cecil*, *Destré*, *Hillering*, *Herriot*, *Hoover*, *Jouvenel*, *Jorga*, dr. *Korošec*, *Masaryk*, *Nitti*, *Painlevé*, *St. Radić*, *Primo de Rivero*, *Seipl*, *Albert Thomas*, *Vanderwelde*, *Wirth* in cela vrsta najodličnejših politikov od vseh evropskih narodov.

Ta imena nekaj pomenijo in kažejo, da vendar ni Panevropa taka utopija, kakor si mislijo skeptiki in malodušni ljudje.

Mrtve priče vesoljnega potopa.

Da so same bajke, kar pripoveduje sveto pismo o prazgodovini človeštva, so trdili razni moderni znanstveniki, ki jim ni do resnice, ako ta resnica moti račune njihovega svetovnega prepričanja. Nepristranska znanost pa odkriva vedno nove dokaze o resničnosti dogodkov, ki jih navaja sv. pismo. Tako je v minulemu letu angleška ekspedicija, ki jo je odposlal oxfordski muzej, našla ob spodnjem Evfratu, kjer je izkopavala na razvalinah kaldejskih mest Kiš in Ur, sledove vesoljnega potopa. Pri Uru je zadel v 50 metrov debelih zemeljskih plasteh na sumerske kulturne ostanke, ki izvirajo iz dobe 3200 do 4000 let pred Kristusom. Sredi teh plasti pa leži ilovnata naplavinna, v kateri se nahajajo lončene črepinje in ribji ostanke. Voditelj angleške ekspedicije, prof. Langdon, prihaša do zaključka, da izvira ta naplavinna od svetopisemskega vesoljnega potopa.

S tem dobiva novo veljavo silno odkritje sedaj že pokojnega nemškega učenjaka Franca v. Schwarzja o izvoru vesoljnega potopa. Schwarz je po nalogu ruskega generalnega štaba izvrševal v srednji Aziji zemeljsko-magnetična merjenja. Pri tem je našel v gene-

ralštabnem zemljevidu zapadno od Ebi-noorja, tam, kjer se od džungarskega Alatau odcepi golo, nizko, skalnato gorovje — zaznamovane »razvaline« Kaptagai. Še iz daljave par sto metrov je bil tudi Schwarz prepričan, da vidi pred seboj razvaline velikega mesta z obzidjem in zobčastim nadzidkom. Ko je pa dospel na mesto, se je izkazalo, da so namišljene razvaline navpične žolte skalnate stene. Najsilnejše presenečenje ga je čakalo, ko se je vzpel na vrh teh sten.

»Ta soteska« — tako pripoveduje Schwarz v svoji knjigi »Vesoljni potop in preseljevanje narodov« — »je bila najsvetovnejša, kar sem jih kdaj videl. Skalnate stene so bile na obeh straneh do zgornjega roba na prečuden način raztrgane in izprane.« Ravno tako svojevrstna slika se je nudila raziskovalcu z vrha nekega gorskega grebena: »Prvo, kar sem videl, je bilo čudno lice nizkega gorovja, ki se je razprostiralo ob mojih nogah in ki je bilo do bregov Ebi-noorja kakor izbrušeno, tako da so se v njem odbijali solnčni žarki kakor v zrcalu. Na vzhodu se je odpirala neizmerna Džungarska kotlina, na moji levici pa 20 do 30 km široko korito. To korito leži med Atlantskim in velikim zapadnim, do Črnega morja segajočim Barliškim gorovjem in vodi iz korita do krnice Alkulskega jezera in do velikega zapadnega nižavja.

»Na orjaškem Tjašanskem gorovju, ki je ležalo pred menoj, sem opazil, kakor daleč mi je segal pogled, v eni ter isti višini vodno znamenje; pod tem znamenjem je bilo gorovje mestoma močno izprano. Podobno vodno znamenje je bilo v isti višini vidno tudi na Alatauškem gorovju, ležečem za našim hrbtom.«

Na podlagi teh dejstev je prišel Schwarz do naslednjih prezanjivih zaključkov: Vodovja, ki so nekoč kot velikansko azijsko sredozemsko morje polnila neizmerno Džungarsko kotlino in ves prostor, ki ga danes zavzema puščava Gobi, so se morala ob neki priliki z veliko silo zliti deloma preko, deloma pa skozi nizko, raztrgano Kaptagajsko gorovje, mimo Balkaškega jezera, v nižavje proti zapadu. Da se je to zgodilo hitro in se voda ni morda počasi izsušila, priča dejstvo, da nosi skalovje samo eno vodno znamenje.

Ker je ležala površina »predpotopnega« jezera skoraj 2000 metrov nad gladino svetovnega oceana, je morala voda kot najmanj 25 km široka in 1200 do 1500 metrov globoka reka udreti proti Črnemu morju. Tu nakopičene vode so si izsilile pot dalje, izkopale Bospor in Dardanele ter se zlile v Sredozemsko morje. Toda neizmernih vodnih mas tudi ta kotlina ni mogla obseči in nastal je predor pri Gibraltarju. Proti jugu pa se je vodovje zlilo preko Sueške zemeljske ožine do južnega konca Rdečega morja in ob severni obali Sirije do evfratskega ozemlja.

O tej povodnji poroča sv. pismo kot o vesoljnem potopu. Kaj je povzročilo ta velikanski vodni predor, je težko določiti; najverjetneje je, da se je to zgodilo o priliki kakšnega silnega tektonskega potresa.

Na podlagi tega odkritja je Schwarz potem raziskoval, pri katerih narodih se je v starih bajkah in pripovedkah ohranil spomin na vesoljni potop. Pri tem je prišel do zelo znamenitih uspehov. Ohranil se je spomin pri vseh indogermanskih in semitskih narodih, kar lepo soglašja s prvotnimi bivališči in preseljevanji obeh teh dveh narodnih družin. Težje pa je pojasniti spomin na vesoljni potop pri malajskih in nekaterih polinezijskih narodih. Schwarz pravi: Zaradi izsušitve velikega azijskega sredozemskega morja se je podnebje cele srednje Azije zelo poslabšalo; ne samo morsko dno, marveč tudi vsa njegova okolica se je izpramenila v stepe in puščave. Velik del srednje-azijskega prebivalstva je bil zato prisiljen, da se izseli. In to je tudi pravi vzrok za tisto davno preseljevanje narodov, ki je znano pod imenom »arijsko«.

Del indogermanov je krenil proti zapadu in prodrl do skrajnih meja zapadne Evrope; drugi del se je napotil proti jugu in potisnil Malajce nazaj do Indijskega otočja, a tam živeli Papuanci in del polinezijskih plemen so bili prisiljeni, da so se preselili v svoja sedanja bivališča. Semitska praplemina, ki so prvotno najbrže živela skupaj z indogermanci, so krenila najprej proti zapadu, potem pa proti jugu, dočim so se Kitajci obrnili proti jugovzhodu. Drug del mongolskih plemen je odšel proti severu, v Sibirijo; od njih so se odcepili kasnejši Indijanci in preko Berinske ceste prišli v Ameriko.

Stoletnica šivalnega stroja.

Žalostna usoda izumitelja, Francoza Thimonnierja, ki ga je izum pahnil v bedo. — Z iznajdbo so se okoristili Angleži...

Dandanašnji si ženski svet komaj lahko predstavlja, kako je bilo nekoč, ko je bilo treba za vsak šiv na obleki ali perilu napraviti ročni vbod z iglo. In vendar je bilo tako — pa še celo ne prav davno. Niti dobrih sto let ni tega, ko je živel v skromni francoski provinci reven, a bistroumen krojaček Jernej (Barthelemy) Thimonnier, ki mu je nekega dne jelo presedati vbadanje z iglo. Dolgočasilo ga je sedeti ure in ure za mizo, zabadati šivanko na eni strani v sukno in jo vleči na drugi strani ven. Minilo ga je potrpljenje in začel se je ukvarjati z mislijo, da bi ročno delo lahko nadomestil stroj.

Izum pa je imel v početku okorne noge in ni mogel nikamor naprej. Thimonnier je delal in delal, primerjal in popravljal, zanemarjal je celo krojaška naročila — pomagalo ni nič! Tudi njegovi podporniki so izgubili vero v nastajajoči izum, ki ga je pa revni krojaček le toliko izpopolnil, da je stroj delal pravilne šive.

Stvar se je videla ljudem čudna, vendar nič novotarska. Tako se je zgodilo, da so smatrali izumitelja za čudaka, ki ga ne velja obravnavati. Thimonnier, ki je videl, da v tem omalovaževanju ne bo našel zaslužnega priznanja, pa si ni gnil stvari k srcu. Zadel je prvotni šivalni stroj na rame, pa hajd po svetu, in sicer naravnost v Pariz. Tam je upal najti več razumevanja kakor na kmetih. Med potoma pa ni nikjer govoril o izumu, najbrže iz strahu, da bi ga ne zasmehovali. Ko je pritiščila največja sila, je rajši odložil šivalni stroj v kot in se je oprijel srečnejšega sredstva: marionet. Predvajajoč lutke, je predaval tudi svoj humor, ki je ljudi bolj zanimal kakor njegova iznajdba. Tako se je le prikopal do Pariza ne da bi mu bilo treba poginiti lakote.

V Parizu se mu je za trenutek nasmehnila sreča. Našel je rojaka, ki mu je dal priporočila, da je šel iskati podpornikov. Spravil jih je res nekaj skupaj. Omogočili so mu odkup izuma in napravo 24 sličnih krojaških priprav, ki so mehanično šivale. Atelje je sprva delal za vojaška skladišča. Toda pomočniki, ki jih je Thimonnier uril v novem poklicu, so se zbalji, da jim bo zmanjkalo

kruha in so se nekega dne postavili mojstru po robu. Grozili so mu celo z ubojem, če ne izgine iz prestolnice. Moral je bežati, da je odnesel zdravo kožo.

Šel je domov, zdaj vsaj deloma priznan od Parizanov in je izpopolnjeval napravo tako dolgo, da so nanjo šivali lahko tudi usnje. Toda zaslužek je bil tako pičel, da je moral patent prodati nekemu Angležu. Nato je umrl betezen in razočaran v 64. letu.

Thimonnierjev izum si je iz Anglije ukrčil pot čez ocean. Tvorničarji Howe, Wheeler, Wilson in Singer so s fabrikacijo šivalnih strojev obogateli in postali milijonarji. Izumitelj pa je danes na pol pozabljen in da ni njegovo ime zabeleženo v burni kroniki časa, bi bilo gotovo že davno zginilo v hrupni angleški in ameriški reklami.

Zdravstvo.

Kaj je glavobol?

Glavobol je ena med najbolj navadnimi človeškimi bolečinami, in vendarle še ni znanstveno dognano, kak fizični mehanizem povzročuje to bolečino. Dr. F. W. Palfrey v marčnem zvezku revije »Hygeia« deli glavobol v štiri vrste: simptomski glavobol, običajni ali ponovni glavobol, neuralgični glavobol in migrena.

Glavobol je simptom ali zunanji znak sledečih telesnih neredov; nalezljivih bolezni, pri katerih se pojavlja vročica, zastrupljenja (na pr. v slučaju opijanjenja), oblezni malone vseh vitalnih organov in tumorja možganov. Poslednje so najhujše bolečine, ki jih zdravništvo pozna.

Običajni ponovni glavobol je, kakor se zdi, deloma odvisen od telesnega nagnjenja. So pač ljudje, ki so nenavadno dovzetni za glavobol. V mnogih slučajih, ko je oseba nagnjena k glavobolu, se ta mora zavedati, da je njena odpornost manjša kot drugih ljudi in da se radi tega mora sprijazniti z nekaterimi omejitvami, kar se tiče načina življenja. Tak glavobol more nastati vsled čustvenega razburjanja, kakor tudi vsled psiholoških konfliktov, ki se vršijo v podzavednosti.

Migrena je precej sorodna zgornji vrsti glavobola. Nastopa več ali manj periodično, omejuje se pa le na en del glave in dostikrat tudi vid začasno trpi. Ta bolečina je posledica nereda nervoznega sistema nepoznanega vzroka. Ženske najbolj trpijo na njej.

Neuralgični glavobol pravzaprav ni glavobol, marveč bolečina živca. Tip bolečine je drugačen kot pri glavobolu, ali bolečina se utegne tako razširiti, da je težko prepoznati jo kot bolečino posebnega živca. Z ob modrosti, ki ni izrastel, boleznin nosnih votlin in neredi sklepov med črepijo in zgornjimi vretenci hrbtenice utegnejo biti vzroki take vrste glavobola.

Akutni glavobol je navadno svarilo, da nekaj ni v redu, in, ako ni vzrok očividni, je najboljšje vprašati zdravnika. V slučaju ponovnega glavobola treba nekaj ukreniti, da bodo napadi manj pogosti manj hudi, ne pa omejiti se na to, da se leči dotični napad.

Dr. Palfrey svari pred ponovno rabo lekov proti glavobolu. Nekateri ljudje jih jemljejo ob najmanjšem glavobolu in drugi se popolnoma vdajejo rabi drog. V drugih slučajih raba leka ne škodi, ali ponovna raba dovaja do pretiranega uvaževanja simptomov in domišljene invalidizma. **FLIS.**

Smešnice.

Strah.

V nekem starem angleškem gradiču je bila zbrana velika družba, ko se je nenadoma pojavil gost, ki je bil napovedan šele za prihodnji dan. Gospodinja je bila v zadregi, ker so bile vse tujske sobe zasedene. Na razpolago je bila samo ena soba, v kateri je pa strašilo. Nikogar niso mogli pripraviti do tega, da bi prenočil v tej sobi. Novi gost — mlada dama — se pa za to ni zmenila in je kljub svarilu gospodnje izjavila, da je s sobo zadovoljna, češ, da ne da nič na strahove.

Naslednje jutro so se gostje zbrali pri zajtrku. Mlada dama je prišla zadnja. Bila je vsa bleda in prepadena. Pripovedovala je: »Komaj sem zaspala, ko so se nenadoma odprla vrata in prikazala se je dolga, bela postava. Šla je proti meni, se sklonila nad posteljo in vzela proč odejo. Ne, to niso bile nikake sanje, manjka odeja in še zjutraj so bila vrata odprta, kakor jih je pustil strah. Nikoli več se ne bom norčevala iz strahov.«

»Morebiti pa še,« se je nenadoma oglašil starejši gospod. »Strah ni bil nihče drugi kot jaz sam. Naša ljubezniva gospodinja naj mi oprosti, ampak mene je v postelji strašno zeblo. Ker sem vedel, da je v sobi strahov postelja, nisem pa imel pojma, da tam prenočuje naša nesrečna prijateljica, sem brez luči in kar v spalni srajci šel v sobo po odejo. Ko sem se ogrel, sem prav imenitno spal. Seveda mi je neizmerno žal, da se je to zgodilo na račun našega ljubega gosta.

Mali Francek je moral ostati doma, bilo je slabo vreme. To priliki je porabil njegov oče ter mu dajal lepih nauk. »Bodi previden in pazljiv, vadi se, da boš natančno opazoval in ne hodi skozi življenje z zavezanimi očmi.«

Par dni za tem je bila vsa družina s stricem, teto itd. zbrana. Na vprašanje, če se ravna po zadnjih očetovih naukih, je fant odvrnil: »Do sedaj sem opazil, da ima mama umetne zobe, papa ima med knjigami skrito steklenico žganja, teta Ana nosi lasuljo, stric Time pa hodi k »Zvitemu rogu«, ko vi že vsi spite.«

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.